

Brüssel, 16. detsember 2023
(OR. en)

16892/23

LIMITE

ENER 703
CLIMA 656
TRANS 609
CONSOM 491
IND 695
ECOFIN 1392
FISC 300

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0443(NLE)

MÄRKUS

Saatja:	Alaliste esindajate komitee (COREPER I)
Saaja:	Nõukogu
Komisjoni dok nr:	16136/23
Teema:	Ettepanek: nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2022/2578 selle kohaldamisaja pikendamise osas – Poliitiline kokkulepe

SISSEJUHATUS

- Komisjon esitas 28. novembril 2023 nõukogu määruse ettepaneku, millega muudetakse määrust (EL) 2022/2578 selle kohaldamisaja pikendamise osas¹.
- Nõukogu määrusega (EL) 2022/2578 (edaspidi „turukorrektsoonimehhanismi määrus“) kehtestatakse ajutiste meetmete süsteem, et vältida ELis ülemäära kõrgete gaasihindade esinemist, kui need ei kajasta maailmaturu hindu. Lepiti kokku, et teatavatel tingimustel kehtestatakse Euroopa gaasibörsidel toimuvate tehingute hinnapiiriks 180 eurot/MWh. Mehhanism käivitatakse, kui hinnad ELi virtuaalsetes kauplemispunktides ületavad teatava taseme ja kui need hinnad on oluliselt kõrgemad kui LNG ülemaailmseid hinnasuundumusi kajastav võrdlushind.

¹ 16136/23.

3. Komisjon teeb ettepaneku pikendada turukorreksioonimehhanismi määruse kohaldamisega ühe aasta võrra kuni 31. jaanuarini 2025.
4. Võttes arvesse jätkuvat gaasitarnenappust ja hinnavolatiilsust, mille on põhjustanud ülemaailmsete gaasiturgude habras tasakaal, peetakse sellist kohaldamisaja sihipärast ja ajaliselt piiratud pikendamist vajalikuks, et vältida ülemäära kõrgeid energiahindu kogu 2023.–2024. aasta talvehooaja jooksul. Ühtlasi tuleks märkida, et ESMA ja ACERi ning hiljem komisjoni tehtud hindamistes jõuti järeldusele, et pärast turukorreksioonimehhanismi määruse jõustumist negatiivset mõju varustuskindlusele, liidusisestele gaasivoogudele ja finantsstabiilsusele ei ole ilmnenu.

ÜLEVAADE OLUKORRAST

5. Ettepanekut arutati energeetika töörühma koosolekul 5., 7. ja 12. detsembril 2023.
6. Võttes arvesse liikmesriikide märkusi, esitas eesistujariik teksti esimese muudetud versiooni² arvamuste vahetuseks COREPERi 15. detsembri 2023. aasta koosolekul.
7. Kuna liikmesriikide väga suur enamus peab muudetud teksti vastuvõetavaks, esitab eesistujariik nüüd käesoleva märkuse lisas esitatud teksti, et jõuda eelseisval transpordi, telekommunikatsiooni ja energeetika nõukogu 19. detsembri 2023. aasta istungil (energeetika) poliitilisele kokkuleppele.
8. Kogu tekstis tehti selle parandamiseks mõned täiendavad õiguskeelelised ja stiililised muudatused, sealhulgas viidi omavahel vastavusse kolme hädaolukorramääruse identsed põhjendused.
9. Muudatused võrreldes komisjoni ettepanekuga on tähistatud **paksus kirjas** ja nurksulgudega [...]. Uued muudatused võrreldes dokumendiga ST 16186/23 (+ COR 1) on tähistatud **paksus allajoonitud kirjas** ja allajoonitud nurksulgudega [...].

² 16186/23 + COR 1.

KOKKUVÕTE

10. Eeltoodut arvesse võttes palutakse nõukogul käesoleva märkuse lisas esitatud eesistujariigi kompromisstekst läbi vaadata, arutada delegatsioonide tõstatatud lahendamata küsimusi ja jõuda kõnealuse nõukogu määruse suhtes poliitilisele kokkuleppele.

NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2023/...,

[kuupäev],

millega muudetakse määrust (EL) 2022/2578 selle kohaldamisaja pikendamise osas

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 122 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

- (1) Nõukogu määrusega (EL) 2022/2578³ [...] kehtestatakse ajutine turukorrektsioonimehhanism liidu virtuaalsete kauplemispunktidega seotud ühekuulise kuni aastase tähtajaga tuletisinstrumentidega kauplemiseks antud korralduste jaoks. Turukorrektsioonimehhanismi kohaldatakse seega kõigi kauba tuletisinstrumentide suhtes, millega kaubeldakse reguleeritud turul ja mille alusvara on gaasitehing mõnes liidu virtuaalses kauplemispunktis.

³ Nõukogu 22. detsembri 2022. aasta määrus (EL) 2022/2578, millega luuakse turukorrektsioonimehhanism liidu kodanike ja majanduse kaitsmiseks ülemäära kõrgete hindade eest (ELT L 335, 29.12.2022, lk 45, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2578/oj>).

- (2) Turukorreksioonimehhanism käivitatakse turukorreksioonisündmuse toimumise korral, st kui ICE Endex B.V. (**Madalmaad**) avaldatud virtuaalse gaasiplatvormi Title Transfer Facility (edaspidi „TTF“) lähima aegumiskuupäevaga tuletisinstrumenti arveldushind ületab kolmel tööpäeval 180 eurot/MWh ja on võrdlushinnast 35 eurot kõrgem. [...] Määrusega (EL) 2022/2578 kehtestatakse dünaamiline pakkumispäev, mille kohaselt **turukorreksioonisündmuse toimumise korral ei tohi** turukorraldajad [...] vastu võtta ja turuosalised [...] esitada tehingukorraldusi nende tuletisinstrumentide kohta, mille hind on 35 eurot/MWh kõrgem kui **Euroopa Liidu** Energeetikasektorit Reguleerivate Asutuste Koostööameti (edaspidi „ACER“)⁴ eelmisel päeval avaldatud võrdlushind.
- (3) 1. märtsil 2023 avaldatud mõju hindamise aruannetes vastavalt määruse (EL) 2022/2578 artiklile 8 analüüsisid Euroopa Väärtpaberiturujärelevalve (edaspidi „ESMA“)⁵ ja ACER mitmeid näitajaid, et hinnata turukorreksioonimehhanismi mõju alates kõnealuse määruse jõustumisest. **ESMA ja ACER** [...] jõudsid järeldusele, et turukorreksioonimehhanismi ei olnud enne aruannete avaldamist käivitatud ning negatiivset mõju varustuskindlusele, liidusisestele **gaasivoogudele** [...] ja finantsstabiilsusele ei ilmnenu.
- (4) Tuginedes [...] ESMA ja ACERi 1. märtsi 2023. aasta aruannetes analüüsitud näitajatele, laiendas komisjon analüüsi, et hinnata turusuundumusi [...] **nimetatud aruannetes analüüsitud ajavahemiku järel**. Negatiivset mõju ei ole pärast määruse (EL) 2022/2578 jõustumist tuvastatud ja turukorreksioonimehhanismi ei ole kunagi käivitatud.

⁴ [...] [...]

⁵ [...]

- (5) Sellegipoolest on liidu energiavarustuskindluse tagamisel endiselt tõsiseid raskusi. Olukord gaasiturul on kogu maailmas jätkuvalt väga pingeline. Gaasihinnad on ikkagi märkimisväärselt kõrgemad kui enne kriisi **algust Euroopas pärast Venemaa poolt energia relvana kasutamist ja Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu**, ning see mõjutab vältimatult kogu liidu kodanike ostujõudu ja liidu ettevõtjate konkurentsivõimet.
- (6) Geopoliitilistest riskidest tuleneva turu pingelisuse tagajärg on ka **gaasituru** volatiilsus ja see kujutab endast täiendavat riski [...] **liidu** majandusele. 2023. aasta suvel ja varasügisel täheldatud hinnavolatiilsuse juhtumid, kui hinnad tõusid mõne nädala jooksul rohkem kui 50 %, näitavad, et turud on ikka ebakindlad ja haavatavad isegi suhteliselt väikeste nõudlust ja pakkumist mõjutavate vapustuste suhtes, nagu ilmneb hinnamuutustest pärast selliseid hiljutisi sündmusi nagu streik Austraalia veeldatud maagasi (LNG) rajatistes või Balticconnector katkestus. Lähis-Ida jätkuv kriis kujutab endast täiendavat märkimisväärset geopoliitilist riski, mis võib mõjutada **gaasihindu** ja [...] -tarneid.
- (7) Üleilmsed gaasiturud on praegu väga pingelised ja tõenäoliselt jäävad selliseks veel mõneks ajaks. LNG ülemaailmne tarnimine **on** [...] kahel viimasel aastal **kasvanud** vaid tagasihoidlikult, sest veeldamisvõimsuse lisandumine oli piiratud, suurtes ekspordirajatistes esines seisakuid ja veeldamistehaste sisendgaasiga varustatus vähenes. Uut veeldamisvõimsust peaks märkimisväärselt kasutusele tulema alles 2025. aasta jooksul. Seega on turu tasakaal lähitulevikus **eeldatavasti jätkuvalt** ebakindel.

- (8) Venemaa torugaasiimpordi märkimisväärse vähenemise tõttu viimase aasta jooksul on gaasitarne liitu võrreldes kriisieelse olukorraga [...] **märkimisväärselt väiksemad**. Gaasiimpordi praeguse taseme juures peaks liit saama 2023. aastal Venemaalt ligikaudu 20 miljardit kuupmeetrit torugaasi, mis on ligikaudu 110 miljardit kuupmeetrit vähem kui 2021. aastal. Seetõttu püsib tõsine oht, et lähiajal tekib liidus gaasipuudus. Arvestades praegusi pingelisi turutingimusi, võivad hinnad taas tõusta ettearvamatute sündmuste ja ootamatute šokkide tõttu, [...] nagu LNG nõudluse taastumine Aasias, mis **võib** vähendada gaasi kättesaadavust üleilmsel gaasiturul; äärmuslikud ilmastikuolud, mis võivad mõjutada hüdroenergia salvestamist [...] **ja** tuumaenergia tootmist, mistõttu tuleb suurendada gaasipõhist elektritootmist; ning tulevased võimalikud gaasitarnehäired, sealhulgas Venemaalt pärit gaasi impordi täielik peatamine, **ja** elutähtsa [...]taristu häired [...], **nagu** 2022. aasta septembris Nord Stream 1 torujuhtme vastu suunatud sabotaažiaktid ja 2023. aasta oktoobris esinenud Balticconnector torujuhtme katkestus.
- (9) Kogu liidus on endiselt suur energiapuuduse oht ja kõrged energiahinnad. Gaasi hinnatase võib negatiivselt mõjutada liidu majanduslikku olukorda, **liidu** tööstuse konkurentsivõimet ja **liidu** kodanike ostujõudu.

- (10) Nendes tingimustes, eelkõige olukorras, kus esineb mitu geopoliitilist riski, mis võivad mõjutada gaasihindu, võib gaasinappuse hirm põhjustada [...] **märkimisväärseid** reaktsioone, millel võivad olla tõsised tagajärjed **gaasihindadele**. Arvestades praegusi pakkumise ja nõudluse probleeme, võib isegi mõõdukatel häiretel olla gaasihindadele väga suur mõju ning need võivad põhjustada majandusele ja liidu kodanikele tõsist ja püsivat kahju.
- (11) Kriisi haripunktis reageeris liit jõuliselt ja koordineeritult, et kaitsta oma kodanikke ja majandust ülemäära kõrgete hindade eest ning tagada, et gaasivood jõuaksid [...] üle piiri kõigi gaasi vajavate tarbijateni, **sealhulgas** gaasinappuse korral. Liidu reageerimine **vastavalt komisjoni 18. mai 2022. aasta teatises välja kuulutatud** kavale „REPowerEU“⁶ ja sellele järgnevad algatused, sealhulgas määruses (EL) 2022/2578 sätestatud meetmed, [...] **on aidanud** olukorda parandada. Kui nende meetmete kohaldamine lõpetatakse, [...] **oleks** liidu seni saavutatud stabiilne, kuid habras olukord **ohus** ning [...] vastupanuvõime tõenäolistele tulevastele sündmustele ja ootamatutele šokkidele [...] **halveneks**.

⁶ [...]

(12) Kuna liit on ühtne turg ja **Madalmaade** TTFi peetakse tavaliselt [...] **Euroopa** gaasiturgudel nii-öelda standardseks hinnakujunduse lähtealuseks, oleksid kõrgetel gaasihindadel TTFiga seotud tuletisinstrumentidele tõsised tagajärjed kõigis liikmesriikides, kuigi sõltuvalt liikmesriigist võib-olla **erineval määral**. Määruse (EL) 2022/2578 **kohaldamisaja** pikendamine peaks hõlmama ka kõigi muude virtuaalsete kauplemispunktidega seotud tuletisinstrumente liidus, et vältida võimalikku üleminekut kauplemisele muude virtuaalsete kauplemispunktidega seotud tuletisinstrumentidega, mis võivad põhjustada moonutusi liidu energia- või finantsturgudel. Turukorreksioonimehhanism tugevdab liidu solidaarsust ja hoiab ära ülemäära kõrged gaasihinnad, mis on paljude liikmesriikide jaoks isegi lühiajaliselt jätkusuutmatud. Turukorreksioonimehhanism võib aidata **liikmesriikidevahelise** solidaarsuse vaimus tagada, et kõigi liikmesriikide gaasitarneettevõtjad saavad osta gaasi mõistliku hinnaga.

[...](13[...]) Võttes arvesse asjaolu, et määruse (EL) 2022/2578 kohaldamine lõpeb 31. jaanuaril 2024, on selle kohaldamisaja pikendamine liikmesriikidevahelise solidaarsuse vaimus erakorraline meede, mis võimaldab reageerida energiavarustuses tekkinud püsivatele tõsistele raskustele, [...] **millega** kaasneb [...] vahetu kriisi oht ja ülemäära kõrged hinnad [...].

- (14[...]) **Lisaks on määruse (EL) 2022/2578 kohaldamisaja pikendamine [...]** kooskõlas kavaga „REPowerEU“, mille eesmärk on kaitsta liidu kodanikke ja **liidu** majandust ülemäära kõrgete hindade ja energiavarustuse nappuse eest.
- (15[...]) Käesolev määrus peaks jõustuma 1. veebruaril 2024, et tagada pidev kaitse ülemäära kõrgete hindade eest kogu 2023.–2024. aasta talve jooksul.
- (16[...]) **Pikendamine [...]** peaks[...] olema ajutine ja jääma jõusse [...] **31. jaanuarini 2025 [...]**. [...] **See** on vajalik ja proportsionaalne **liidu gaasivarustuskindlust ja gaasihindu mõjutavate** tõsiste raskuste [...] ja [...] riskide **püsiva laadi** ning praeguse olukorra ebakindluse tõttu.
- (17[...]) Kuna käesoleva määruse eesmärki ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab seda paremini saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärgi saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (18[...]) Seepärast tuleks määrust (EL) 2022/2578 vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EL) 2022/2578 muutmine

Määruse (EL) 2022/2578 artikli 12 lõike 1 teine lause asendatakse järgmisega:

„Seda kohaldatakse kuni 31. jaanuarini 2025.“

Artikkel 2

Jõustumine [...]

Käesolev määrus jõustub 1. veebruaril 2024.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

[Koht], [kuupäev]

Nõukogu nimel

eesistuja